

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ

Кафедра фінансів та банківської справи

БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

Навчально-методичні матеріали

КИЇВ – 2011

УДК 33
ББК 65.261я73

*Обговорено і схвалено на засіданні
кафедри фінансів та банківської справи
Протокол № 1 від 26 серпня 2011 р.*

Рецензент:

Базиліук Антоніна Василівна – доктор економічних наук, професор

Укладач:

Бабич Людмила Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент

Бюджетна система: Навчально-методичні матеріали // Л.М. Бабич. – К.: Національна академія управління, 2011. – 44 с.

Навчальний курс "Бюджетна система" входить до циклу загальноосвітніх економічних дисциплін і спирається на такі раніше засвоєні студентами предмети як "Фінанси", "Макроекономіка", "Національна економіка" та інші.

УДК 33
ББК 65.261я73

© Оригінал-макет,
"Національної академії управління", 2011

ЗМІСТ

1.	МЕТА ТА ЗАДАЧІ КУРСУ	4
2.	НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН	5
3.	РЕГЛАМЕНТ ВИКЛАДАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЗАСВОЄННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ	6
4.	НАВЧАЛЬНІ МОДУЛІ	10
	4.1. МОДУЛЬ1.	10
	4.2. МОДУЛЬ2.	17
	4.3. МОДУЛЬ 3.	21
	МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ГРУПОВОЇ ТВОРЧОЇ РОБОТИ	29
5.	ОСОБЛИВОСТІ РЕГЛАМЕНТУ ВИКЛАДАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ	31
6.	СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	38

1. МЕТА ТА ЗАДАЧІ КУРСУ, НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Навчальний курс "Бюджетна система" входить до циклу загальноосвітніх економічних дисциплін і спирається на такі раніше засвоєні студентами предмети як "Фінанси", "Макроекономіка", "Національна економіка" та інші.

Метою вивчення даної дисципліни є набуття студентами комплексних знань з найважливіших теоретичних і практичних аспектів функціонування бюджетної системи, бюджетного регулювання та специфіки використання інструментів бюджетної політики для забезпечення сталого економічного розвитку країни з урахуванням обраної моделі господарювання.

Завдання курсу «Бюджетна система» полягають у з'ясуванні сутності бюджету як провідної ланки державних фінансів;

- вивченні основ бюджетного процесу, бюджетного планування та прогнозування;

- визначенні сутності бюджетної системи та нормативно-правових засад щодо її побудови;

- встановленні основ міжбюджетних відносин в системі бюджетного регулювання та збалансування;

- з'ясуванні засад та факторів формування доходів і видатків бюджетів та їх збалансування;

- вивченні основ щодо цільового використання бюджетних видатків.

Ефективній реалізації мети та завдань курсу підпорядкована тематична логіка його викладання, структура та зміст тем лекцій, проблематика семінарських занять та компоновка матеріалу у три навчальні модулі.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ТА КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ ТА ЗАСВОЄННЯ МАТЕРІАЛУ ТЕМ КУРСУ “БЮДЖЕТНА СИСТЕМА”

2.1. БАЗОВА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “БЮДЖЕТНА СИСТЕМА” ЗА МОДУЛЬНОЮ СИСТЕМОЮ

№ теми змістового модулю	Назва змістового модулю (ЗМ)	Кількість годин			
		Всього	Лекції	Практичні заняття	Самостій- на робота
1	2	3	4	5	6
Семестр 1. Модуль 1. Сутність бюджету та побудова бюджетної системи України					
Тема 1	Сутність, призначення і роль бюджету у розвитку держави	8	2	2	4
Тема 2	Бюджет як основний фінансовий план держави	8	2	2	4
Тема 3	Бюджетна політика: сутність, методи, принципи та технологія розробки	10	2	2	6
Тема 4	Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи	8	2	2	4
ВСЬОГО		34	8	8	18
Форма модульного контролю		Контрольна робота			
Семестр 1. Модуль 2. Бюджетне регулювання в системі доходів і видатків зведеного бюджету					
Тема 5	Система доходів бюджету	12	2	2	8
Тема 6	Система видатків бюджету	8	2	2	4
Тема 7	Міжбюджетні відносини в системі бюджетного регулювання та збалансування бюджетів	14	2	2	10
ВСЬОГО		34	6	6	22
Форма модульного контролю		Контрольна робота			
Семестр 1. Модуль 3. Цільові видатки бюджету					
Тема 8	Видатки бюджету на економічну діяльність та науку	12	2	2	8
Тема 9	Видатки бюджету на соціальну сферу	12	2	2	8
Тема 10	Видатки бюджету на оборону і управління	8	2		6
Тема 11	Видатки бюджету на обслуговування державного боргу	8	2		6
ВСЬОГО		40	8	4	28
Форма модульного контролю		Контрольна робота			
Форма підсумкового контролю		ЕКЗАМЕН ЗА 1 СЕМЕСТР			
ВСЬОГО		108	22	18	68

3. РЕГЛАМЕНТ ВИКЛАДАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЗАСВОЄННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

3.1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

При переході до навчання на засадах Болонської декларації згідно з затвердженими Тимчасовими положеннями щодо проведення педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи організації навчального процесу, в Національній академії управління паралельно застосовуються дві системи оцінювання, а саме **ECTS (Європейська система трансферту кредитів)** та **національна (5-ти бальна)**. З цією метою вводиться рейтингова (**100 – бальна шкала**) оцінювання знань, за допомогою якої здійснюється конвертація оцінок системи ECTS в національну, що представлено в таблиці 1.

Таблиця 1.

Порядок конвертації оцінок

Оцінка за системою ECTS	Визначення	Оцінка за 100 – бальною шкалою	Оцінка за національною системою
A	Відмінно	85 -100	5 (відмінно)
BC	Добре	75 - 84	4 (добре)
DE	Задовільно	60-74	3 (задовільно)
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	1-59	2 (незадовільно)

Визначена на основі цієї шкали оцінка є базовою для оцінювання студента з дисципліни “Бюджетна система” без складання іспиту. Якщо студент бажає підвищити цю оцінку, він бере участь у підсумковому контролі знань. Для цього він складає письмовий іспит за 100-бальною шкалою по білетах встановленої форми. Підсумкова оцінка з дисципліни при цьому буде складатися з суми нормованої кількості балів за роботу у семестрі (максимально 40 балів) та з кількості балів оцінки за іспит (максимально 60 балів). Конвертація зароблених студентом 100-бальних оцінок за роботу у семестрі та за іспит в нормовану кількість балів для визначення підсумкової оцінки здійснюється в табл.2.

Таблиця 2

Порядок конвертації 100-бальної шкали у нормовану кількість балів для визначення підсумкової оцінки

Рейтинг студента у семестрі (Qс, бали)	Нормована кількість балів	
	за роботу у семестрі, яка враховується на підсумковому контролі (Qсн, бали)	отриманих за підсумковий контроль (бали)
90-100	-	60
75-89	40	50
60-74	30	40
35-59	20	30
17-34	10	20
< 17	0	0

Отримана з урахуванням даних підрахунків підсумкова оцінка конвертується у 5-ти бальну за таблицею 1. Наприклад, за роботу у семестрі студентом було зароблено 30 нормованих балів. Він вирішив поліпшити свою оцінку і склав іспит з оцінкою 80 балів, що відповідає 50 балам нормованої кількості. Таким чином загальна нормована кількість балів по дисципліні Бюджетна система склала 80 (30 + 50). За п'ятибальною шкалою це відповідає оцінці "добре".

3.2. ХАРАКТЕРИСТИКА СКЛАДОВИХ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ВИВЧЕННЯ КУРСУ ТА ЇХ ОЦІНЮВАННЯ

Весь програмний матеріал курсу "Бюджетна система" поділяється на три змістовні модулі, які представлені в навчально-тематичному плані дисципліни. Викладання основних питань згідно темам модулів та опанування їх студентами денної форми навчання включають такі складові:

- 1) лекції;
- 2) семінарські заняття;
- 3) тести та розв'язання ситуаційних задач;
- 4) наукові есе;
- 5) групова творча робота.

Лекції та семінарські заняття проводяться в аудиторний час за розкладом згідно з встановленими правилами. **Відвідування лекцій та семінарів є обов'язковим**, що контролюється викладачами та куратором курсу, які по завершенню семестру оцінюють дану складову максимально за 10-ти балами. Якщо студент з **будь-яких обставин** мав пропуски, його оцінки розраховуються за простою пропорцією, виходячи із сумарної кількості лекцій та семінарських занять. Так, якщо під час семестру було 20 лекцій і 18 семінарів (разом 38), а студент відвідав 8 лекцій і 12 семінарів (разом 20), то його оцінка відвідування складає 5,26 (20:38x10); отриманий результат за арифметичними правилами округляється до цілої одиниці, тобто в наведеному прикладі складає 6 балів.

Другою складовою комплексної оцінки студента є його **активність на семінарських заняттях**, під час яких впродовж семестру він може отримати максимально 30 балів (по 10 за кожний модуль). Розрахунок цієї оцінки здійснюється на основі показника інтенсивності і якості роботи студента по кожному модулю за формулою 1. Оцінка активності на семінарських заняттях за семестр складається з суми відповідних оцінок по модулях, але не більше 30 балів.

$$П_{ij} = \frac{\sum \Phi O_j}{\sum M O_j} \times H O_j \quad (1)$$

Де: $П_{ij}$ – показник інтенсивності і якості роботи студента на семінарських заняттях j – го модуля;

ΦO_j - Загальна сума всіх зароблених на семінарських заняттях j -го модуля оцінок;

$M O_j$ - Максимально можлива кількість отриманих на семінарах j – го модуля балів (5 X загальну кількість семінарів j -го модуля);

$H O_j$ - Нормована кількість балів за активність роботи на семінарах j -го модулю (10 балів).

Наприклад, за роботу на семінарах за модулем 2 студент отримав такі оцінки: 5; 3, тобто загальна сума зароблених оцінок склала 8 балів. На трьох семінарах, передбачених навчальною програмою за цим модулем, він максимально міг заробити 15 балів (3×5) і отримати за цим видом оцінювання знань нормованих 10 балів. Таким чином з максимально можливих нормованих 10 балів студент за модулем 2 фактично набрав лише 5 балів ($8 : 15 \times 10$). Якщо б студент не брав участь в роботі на семінарських заняттях і не отримав жодної оцінки, то показник інтенсивності роботи за відповідним модулем буде дорівнювати 0.

Третьою складовою семестрової комплексної оцінки є **тести та розв'язання ситуаційних задач**, які проводяться по завершенню вивчення модулів 1-3. По кожному з них студент може отримати максимально по 10 балів, тобто - 30 загалом. Тести проводяться або у комп'ютерному класі за спеціально розробленою програмою, або письмово по білетах. Час і аудиторія для тестування визначаються додатково. Технологія тестування передбачає наступне: 1) викладач заздалегідь готує 30-50 тестових завдань та 10-15 задач, що охоплюють програмний матеріал тем модулів. Загальну кількість тестів і задач для проведення оцінювання за певним модулем визначає викладач виходячи із специфіки навчального матеріалу, що контролюється. За правильно розв'язану задачу студент отримує 2 бали, за правильну відповідь по тесту 1 бал. Виходячи з того, що максимальна оцінка за цією складовою становить 10 балів, завдання за модулем 1, наприклад, може складатися з 10 тестів (10×1), за модулем 2 – з двох задач та шести тестів ($2 \times 2 + 1 \times 6$). Можуть бути і інші співвідношення тестів і задач в залежності від навчальних програм за спеціальностями.

Під час тестування на основі комп'ютерної програми студент методом випадкової вибірки отримує необхідну кількість завдань. Для обмірковування відповіді на один тест дається 1 хвилина, на розв'язання одної задачі - 5 хвилин. Загальний час виконання тестових завдань та розв'язання задач може перевищити регламент не більше як на 3 резервні хвилини.

При письмовій формі проведення тестування складання білетів здійснює викладач на основі випадкової вибірки. Загальна кількість сформованих таким чином білетів має відповідати кількості студентів, які проходять тестування на даний час.

Після завершення тестування за комп'ютерною програмою студент безпосередньо на місці отримує оцінку, що відповідає кількості правильних відповідей. **Повторне тестування на даному занятті не проводиться.** Якщо деякі студенти не були присутніми на плановому тестуванні з поважних обставин, вони мають можливість пройти тестування у додатково визначений час. Студенти, що не з'явилися на планове тестування без поважних причин, як і ті, що не були присутніми на додатковому, матимуть нульову оцінку.

Четвертий елемент загальної оцінки становлять результати, отримані за **наукові есе** з тематики Модулів 1 – 3. З представленого переліку тематики студент обирає дві теми з різних модулів. За виконання кожної з них він може максимально отримати по 10 балів, тобто 20 балів (2×10) за три модулі.

Як форма самостійної роботи наукове есе є різновидом індивідуального творчого дослідження, в якому в стислому вигляді висвітлюється сутність проблеми або дається наукова порівняльна характеристика явищ, категорій, теорій тощо.

Причому, **найважливішим у науковому есе є формулювання власної позиції, оцінки, шляхів вирішення проблеми тощо.**

Тексту есе передуює простий план, що має здебільшого три пункти. В кінці есе подається список літературних джерел (10 найменувань орієнтовно), які були використані для написання роботи. Обсяг наукового есе становить 4,5 – 5,0 аркушів тексту на папері формату А4. В друкованому варіанті на одній сторінці тексту міститься до 30 рядків по 68-70 знаків кожному. Для цього зазвичай використовується шрифт Times New Roman розміру 14 та міжрядовий інтервал значенням 1,5. Якщо текст написаний від руки власноруч, то обсяг роботи збільшується в 1,5 – 2,0 рази в залежності від індивідуальних особливостей написання.

Наукове есе подається викладачу через куратора курсу у заздалегідь визначний термін, але не пізніше п'ятниці другого тижня після проведення семінару з останньої теми модуля, тобто строк написання дорівнює не менш ніж два тижні. Якщо есе подане із запізненням, то за кожен день після встановленого строку з оцінки за роботу знімається один бал. Після 10 днів запізнення есе не приймаються. При подачі есе куратору останній проставляє дату на титульній сторінці і засвідчує її своїм підписом. Якщо студент не зміг вчасно підготувати есе з поважних обставин, це питання вирішується викладачем із кожним персонально.

Теми есе обираються студентами власноруч після першої лекції кожного з модулів. **В межах академічної групи теми не повинні дублюватися**, що регулюється старостою академічної групи. Найкращі наукові есе рекомендуються викладачем для доповіді на наукових конференціях, подання на конкурси, гранди, тощо.

Останнім п'ятим елементом комплексної оцінки є результат за **колективну групову творчу роботу**, що виконується впродовж останніх 2-3 тижнів семестру в межах проблематики всього курсу. Максимальна кількість балів – 10, причому кожен з членів групи отримує однакову для всіх оцінку (детальніше див. п.4.3.3. плану).

Таким чином комплексна оцінка розраховується як сума зазначених вище складових. Потенційно її максимальна величина дорівнює 100 балам, а саме:

1. Відвідування	- 10
2. Активність на семінарах	- 30
3. Тести	- 30
4. Наукові есе	- 20
5. Групова творча робота	- 10
Разом:	100

4. НАВЧАЛЬНІ МОДУЛІ

4.1. МОДУЛЬ 1.

4.1.1. ЗМІСТ ТЕМ ТА ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ, ЩО РЕКОМЕНДУЮТЬСЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. СУТНІСТЬ, ПРИЗНАЧЕННЯ І РОЛЬ БЮДЖЕТУ У РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Зведений бюджет, як ланка державних фінансів. Суть та призначення. Поняття та склад зведеного бюджету. Місце зведеного бюджету в системі державних фінансів України.

Роль бюджету в макроекономічних процесах держави. Бюджет - як кошторис. Бюджет – як закон. Перелік показників, що визначаються законом про державний бюджет України. Бюджет – як фінансовий план. Бюджет – як метод регулювання соціально – економічного розвитку держави.

Розвиток бюджетного законодавства в Україні. Конституція України. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні”. Закон України “Про бюджетну систему”. Програма економічного і соціального розвитку України. Послання Президента України до Верховної Ради України. Бюджетний кодекс України. Порядок прийняття законів, які впливають на доходну та видаткову частини бюджету. Доступність інформації про бюджет.

Бюджетний кодекс України – законодавча база щодо складання бюджетів. Структура основних розділів Бюджетного кодексу України. Особливості принципів та правових норм формування бюджетів згідно з цим Кодексом. Характеристика основних показників та розділів Закону України “Про Державний бюджет України” в контексті положень Бюджетного кодексу України.

Бюджетні методи впливу в системі фінансового механізму: суть та особливості формування в умовах ринкової економіки. Бюджетні норми і нормативи. Бюджетні та податкові стимули. Бюджетні резерви. Бюджетні санкції. Бюджетне планування і прогнозування в системі бюджетного механізму.

Рекомендовані джерела: 1,7 ,8,11-20,50-52,59,62-64,69-70,72,74,76,85-87, 89, 91, 98,102,104,106,121,122,125,127.

Тема 2. БЮДЖЕТ ЯК ОСНОВНИЙ ФІНАНСОВИЙ ПЛАН ДЕРЖАВИ

Бюджетне планування в Україні: економічний зміст та основні етапи. Суть бюджетного планування. Зведене бюджетна планування. Адресне бюджетне планування. Основні етапи бюджетного планування. Складання проекту Державного бюджету України. Розгляд та затвердження проекту Державного бюджету України.

Бюджет – основний фінансовий план держави: суть та основні складові. Характеристика бюджету як планового документу за основними складовими. Склад проекту Державного бюджету та схвалення Кабінетом Міністрів України проекту закону про Державний бюджет України.

Організаційні засади складання проекту Державного бюджету України. Інструкції з підготовки бюджетних запитів. Розроблення бюджетного запиту. Аналіз бюджетних запитів і розробка пропозицій до проекту Державного бюджету України.

Розгляд та прийняття Державного бюджету України. Представлення проекту закону про Державний бюджет Верховній Раді України. Підготовка проекту закону про Державний бюджет до першого читання. Розгляд проекту закону про Державний бюджет у першому читанні. Підготовка проекту закону про Державний бюджет на друге читання. Розгляд проекту закону про Державний бюджет у третьому читанні. Особливості розгляду проекту закону про Державний бюджет. Бюджетні призначення в разі несвоєчасного прийняття Закону України “Про Державний бюджет України”.

Складання, розгляд та затвердження місцевих бюджетів. Порядок складання проектів місцевих бюджетів. Складання проекту місцевого бюджету. Затвердження місцевих бюджетів.

Методи бюджетного планування. Достовірне визначення обсягу та джерел формування доходів бюджету на наступний рік та на середньостроковий період. Оптимальний розподіл коштів за окремими групами, галузями, розпорядниками бюджетних коштів. Збалансування бюджету. Балансовий метод. Нормативний метод. Аналітичний метод. Метод екстраполяції. Програмно-цільовий метод.

Рекомендовані джерела: 1, 7, 10, 11-18, 50-52, 55, 56, 60, 61, 78, 84, 92, 95, 96, 99, 107, 116, 118, 120, 124, 130.

Тема 3. БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА: СУТНІСТЬ, МЕТОДИ, ПРИНЦИПИ ТА ТЕХНОЛОГІЯ РОЗРОБКИ

Бюджетна політика: суть та нормативно-правова база щодо формування. Методи та принципи побудови бюджетної політики.

Технологія розробки бюджетної політики.

Напрямки бюджетної політики на середньострокову та довгострокову перспективу.

Визначення основних напрямків бюджетної політики на наступний період. Перелік основних показників та інформація, що включається до Постанови Верховної Ради України “Про основні напрямки бюджетної політики на наступний бюджетний рік”. Порядок розробки та затвердження даної Постанови Верховною Радою України.

Рекомендовані джерела: 7, 11, 30-37, 41, 60, 61, 79, 101, 107, 116, 120, 122-125.

Тема 4. БЮДЖЕТНИЙ УСТРІЙ І ПОБУДОВА БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Поняття та структура бюджетної системи України. Сутність бюджетної системи. Державний бюджет. Місцеві бюджети: склад та структура за основними рівнями бюджетної системи.

Основні принципи побудови бюджетної системи, їх суть і призначення. Зміст основних принципів побудови бюджетної системи. Єдність – як основа забезпечення дієвої бюджетної системи. Самостійність – необхідна умова формування бюджетів на всіх рівнях бюджетної системи. Зміст та роль інших принципів у побудові бюджетної системи України.

Бюджетна класифікація: поняття та структурна характеристика. Суть бюджетної класифікації та основні її складові. Структура класифікації доходів. Класифікація

видатків бюджету за окремими видами. Особливості класифікації фінансування бюджету та класифікації боргу. Складові частини бюджету.

Бюджетний процес та його учасники. Стадії бюджетного процесу. Бюджетний період. Учасники бюджетного процесу та їх повноваження. Аудит та фінансовий контроль, що здійснюється на всіх стадіях бюджетного процесу.

Розпорядники бюджетних коштів, їх функції. Головні розпорядники бюджетних коштів та їх основні функції. Бюджетні призначення. Бюджетний розпис. Бюджетні програми окремих головних розпорядників.

Рекомендовані джерела: 1,7,11,19,20,23-25,65-67,70-73,76,77,81-83,86,94, 97,98, 102, 106, 108, 119,121, 122, 127, 130.

4.1.2. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави

Семінарське заняття

ПЛАН

1. Зведений бюджет, як ланка державних фінансів.
2. Роль бюджету в макроекономічних процесах держави.
3. Розвиток бюджетного законодавства в Україні.
4. Бюджетний кодекс України – законодавча база щодо складання бюджетів.
5. Бюджетні методи впливу в системі фінансового механізму: суть та особливості формування в умовах ринкової економіки.

Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави

Семінарське заняття

ПЛАН

1. Бюджет – основний фінансовий план держави: суть та основні складові
2. Бюджетне планування в Україні: економічний зміст та основні етапи.
3. Організаційні засади складання проекту Державного бюджету України.
4. Розгляд та прийняття Державного бюджету України.
5. Складання, розгляд та затвердження місцевих бюджетів.
6. Методи бюджетного планування.

Тема 3. Бюджетна політика: сутність, методи, принципи та технологія розробки

Семінарське заняття

ПЛАН

1. Бюджетна політика: економічний зміст та нормативно-правова база щодо формування основних напрямків
2. Методи та принципи побудови бюджетної політики держави.
3. Технологія розробки бюджетної політики.
4. Визначення основних напрямків бюджетної політики на перспективу.

Тема 4. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України

Семінарське заняття

ПЛАН

1. Поняття та структура бюджетної системи України.

2. Основні принципи побудови бюджетної системи, їх суть і призначення.
3. Бюджетна класифікація: поняття та структурна характеристика.
4. Бюджетний процес та його учасники.
5. Розпорядники бюджетних коштів, їх функції.

4.1.3. ТЕМАТИКА НАУКОВИХ ЕСЕ

1. Науково-правові засади сутності бюджету.
2. Сучасна бюджетна система України в контексті основних положень Бюджетного кодексу.
3. Бюджетна політика України в умовах перехідного періоду.
4. Принципи бюджетної політики України
5. Методи реалізації бюджетної політики в Україні
6. Проблеми реформвання бюджетної системи України
7. Особливості адаптації бюджетної системи України в умовах євроінтеграції
8. Нормативно-правові засади складання проекту Державного бюджету України
9. Програмно цільовий метод в системі бюджетного планування
10. Механізм взаємодії головних розпорядників бюджетних коштів
11. Сучасна бюджетна політика: проблеми та напрями розвитку
12. Бюджетне планування як основа бюджетного процесу
13. Бюджетна класифікація: особливості становлення та напрями розвитку.
14. Основні етапи та особливості бюджетного процесу в Україні.
15. Організація касового виконання Державного бюджету України.

4.1.4. ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ДО МОДУЛЮ 1

Тест 1. Бюджет держави є складова ланка:

- 1) державних фінансів;
- 2) міжнародних фінансів;
- 3) державного кредиту;
- 4) фінансової системи.

Тест 2. Дефіцит державного бюджету приймається в обов'язковому порядку:

- 1) при визначенні загальних сум доходів та видатків фінансування бюджету;
- 2) при розгляді проекту державного бюджету у першому читанні;
- 3) при розгляді проекту державного бюджету у другому читанні;
- 4) при прийнятті Верховною Радою України закону про державний бюджет України;

Тест 3. Наявність дефіциту бюджету допускається для:

- 1) Державного бюджету, Бюджету Автономної Республіки Крим та міських бюджетів.
- 2) бюджетів сіл та селищ;
- 3) бюджетів районів у містах.
- 4) Зведених бюджетів областей.

Тест 4. Дефіцит для місцевих бюджетів допускається в частині:

- 1). загального фонду;

- 2). спеціального фонду;
- 3). податкових надходжень;
- 4). бюджету розвитку.

Тест 5. Зведений бюджет України складається з

- 1) доходів і видатків державного сектора економіки;
- 2) доходів і видатків державного і місцевих бюджетів;
- 3) доходів і видатків державного і місцевих бюджетів з урахуванням ресурсів усіх фондів соціального страхування.
- 4) доходів і видатків державного і місцевих бюджетів, а також бюджету автономної республіки Крим

Тест 6. Місцеві бюджети поділяються на ...

- 1) Обласні, міські, районні, селищ і сіл.
- 2) Обласні, районні, міські, районів у містах, селищ і сіл.
- 3) Централізовані та децентралізовані.
- 4) Республіканський АР Крим, мм. Києва та Севастополя, обласні, міст обласного значення, районні, міст районного значення, районів у містах, селищ і сіл та територіальних громад.

Тест 7. За якими групами класифікуються доходи бюджету?

- 1) Податкові та неподаткові надходження.
- 2) Податкові і неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом, офіційні трансферти.
- 3) Закріплені і власні доходи.
- 4) Загальнодержавні та місцеві податки і збори.

Тест 8. Доходи бюджетів формуються за такими методами ...

- 1) вилучення доходів з державного сектора економіки, одержання доходів від державних угодь;
- 2) отримання доходів від державних угодь, майна і послуг; перерозподілу доходів юридичних і фізичних осіб за допомогою податків; залучення позик;
- 3) прямого вилучення доходів з державного сектора; отримання доходів від державних угодь, майна і послуг; перерозподілу доходів юридичних і фізичних осіб за допомогою податків та зборів;
- 4) прямого вилучення доходів з державного сектора; отримання доходів від державних угодь, майна і послуг; перерозподілу доходів юридичних і фізичних осіб за допомогою податків та зборів; залучення позик.

Тест 9. Бюджетна класифікація неподаткових надходжень включає такі групи ...

- 1) Доходи від власності та підприємницької діяльності; адміністративні штрафи та санкції; плата за навчання іноземних громадян у навчальних закладах; інші надходження.
- 2) Надходження від штрафів та фінансових санкцій; доходи від власності та підприємницької діяльності; інші неподаткові надходження.

3) Доходи від власності та підприємницької діяльності; доходи від некомерційного та побічного продажу; надходження від сплати штрафних санкцій; інші неподаткові надходження.

4) Доходи від власності та підприємницької діяльності; адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційного та побічного продажу; надходження від штрафів та фінансових санкцій; інші неподаткові надходження.

Тест 10. Бюджетна класифікація доходів від операцій з капіталом включає такі групи ...

1) надходження коштів від реалізації безхазяйного майна; доходи Державного комітету України по матеріальних резервах; надходження від продажу землі;

2) надходження коштів від реалізації майна, що за правом спадкоємства перейшло у власність держави; надходження від продажу державних запасів товарів; надходження від продажу землі;

3) надходження від продажу державних запасів товарів; надходження від реалізації безхазяйного майна і майна, що за правом спадкоємства перейшло у власність держави, та скарбів;

4) надходження від продажу державних запасів товарів; надходження від реалізації безхазяйного майна і майна, що за правом спадкоємства перейшло у власність держави, та скарбів; надходження від продажу землі та нематеріальних активів.

Тест 11. Бюджетна класифікація застосовується з метою...

1) проведення постатейного аналізу доходів та видатків бюджету;

2) забезпечення загальнодержавної та міжнародної порівнянності бюджетних показників;

3) згрупування доходів видатків бюджету, а також бюджетного кредитування;

4) забезпечення цілісності бюджетних категорій.

Тест 12. Збалансованість бюджету визначається такими показниками:

1). рівновага доходів і видатків;

2). дефіцит бюджету;

3). профіцит бюджету;

4). сальдо балансу.

Тест 13. Дефіцит бюджету - це показник, що характеризує:

1). перевищення видатків бюджету над його доходами;

2). частку величини щодо перевищення доходів над видатками бюджету у загальній сумі видатків бюджету;

3). частку величини щодо перевищення видатків бюджету над його доходами у ВВП;

4). частку величини, щодо перевищення видатків бюджету над його доходами у загальній сумі видатків.

Тест 14. Джерелами покриття дефіциту державного бюджету є:

1). зовнішні і внутрішні запозичення;

- 2). емісія грошей;
- 3). золотий запас держави,
- 4) доходи від приватизації державного майна.

Тест 15. Для покриття дефіциту місцевого бюджету розвитку можуть використовуватися:

- 1). місцеві запозичення;
- 2). емісія грошей;
- 3). кошти державного бюджету;
- 4) позички фінансово-кредитних установ.

Тест 16. Які бюджети відносяться до 2-го рівня місцевих бюджетів України?

- 1) Обласні, міські, районні, селищ і сіл.
- 2) Обласні, районні, міські, районів у містах, міст, селищ і сіл.
- 3) Міст обласного значення, зведених бюджетів районів.
- 4) Республіканський бюджет АР Крим, обласні, районні, міські, районів у містах, міст, селищ і сіл.

Тест 17. Хто є учасниками бюджетного процесу?

- 1) Верховна Рада України.
- 2) Національний банк України.
- 3) Державне казначейство України.
- 4) Міністерство фінансів України.

Тест 18. Етапами бюджетного процесу є:

- 1) Складання проекту бюджету.
- 2) Розгляд та затвердження проекту бюджету.
- 3) Виконання та контроль за виконанням бюджету;
- 4) Підготовка звіту щодо виконання бюджету.

Тест 19. Джерелами формування доходів бюджету є ...

- 1) доходи від операції з капіталом;
- 2) валовий внутрішній продукт і національне багатство;
- 3) валовий внутрішній продукт, державний кредит;
- 4) податкові та неподаткові надходження.

Тест 20. Структура бюджетної системи України визначається:

- 1). Адміністративно-територіальним устроєм.
- 2). Сукупністю державних фінансових інститутів.
- 3). Системою економічних відносин, державним та адміністративно-територіальним устроями.
- 4). Адміністративно-територіальним устроєм і побудовою системи органів влади в Україні.

4.2. МОДУЛЬ 2.

4.2.1. ЗМІСТ ТЕМ ТА ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ, ЩО РЕКОМЕНДУЮТЬСЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 5.СИСТЕМА ДОХОДІВ БЮДЖЕТУ

Зміст та характеристика доходів бюджету. Структура доходів Державного бюджету України Види доходів бюджету. Розподіл доходів бюджетів за загальним та спеціальним фондами згідно з Законами України “Про Державний бюджет України” на 2000-2003рр. Податкові надходження в системі доходів бюджету. Види непрямих податків і їх роль у доходах бюджету. Пряме оподаткування у формуванні доходів бюджету: види прямих податків, що справляються до бюджету. Неподаткові надходження: суть та основні види. Плата за транзит нафти і газу, а також рентні платежі в структурі неподаткових надходжень бюджету. Динаміка доходів зведеного та Державного бюджету України.

Методи та джерела формування доходів бюджету. Суть основних методів формування доходів бюджету. Податковий метод. Трансфертний метод. Економічна характеристика та види основних джерел формування доходів бюджетів.

Фактори, що впливають на формування доходів бюджету в сучасних умовах. Перелік основних факторів впливу щодо доходів бюджету. Економічна та фінансова політика як основні важелі впливу у формуванні доходів бюджету. Роль державних соціальних стандартів у формуванні доходів бюджету.

Формування кошика доходів місцевих бюджетів відповідно до бюджетного законодавства. Доходи місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. Склад доходів, що закріплюються за бюджетами місцевого самоврядування та враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів. Розрахунок кошика доходів адміністративно–територіальної одиниці. Нормативи відрахувань від прибуткового податку з громадян до бюджетів місцевого самоврядування Індекс відносної податкоспроможності адміністративно – територіальної одиниці. Динаміка доходів місцевих бюджетів.

Цільові фонди в системі доходів бюджету. Характеристика та склад основних цільових фондів в зведеному бюджеті України. Місце та роль цільових фондів в структурі доходів зведеного бюджету України.

Виконання зведеного бюджету України за доходами. Динаміка показників фактичного виконання доходів зведеного та Державного та місцевих бюджетів у співставленні з плановими показниками, затвердженими Законом України “Про Державний бюджет України” на відповідний рік

Рекомендовані джерела: 7, 23-25, 53, 73,75, 84, 91, 93-96,99,101,103, 105, 109,110, 115,117,118,122, 128.

Тема 6. СИСТЕМА ВИДАТКІВ БЮДЖЕТУ

Видатки бюджету: економічна суть, склад та структура. Поняття видатків бюджету, їх класифікація та роль у фінансовому забезпеченні потреб соціально – економічного розвитку. Види видатків на здійснення повноважень. Джерела

здійснення видатків бюджетів та відповідальність за їх реалізацію. Передача державою права на здійснення видатків. Динаміка видатків зведеного бюджету України.

Захищені статті в системі видатків бюджету: склад та практика застосування. Поняття захищених видатків згідно з ст.55 Бюджетного кодексу України. Законодавче визначення переліку захищених статей видатків загального фонду Державного

Бюджетне фінансування: форми і принципи. Поняття бюджетного фінансування. Основні принципи бюджетного фінансування. Форми бюджетного фінансування: кошторисне фінансування бюджету України.

Видатки Державного бюджету. Перелік видатків, що здійснюються з Державного бюджету згідно із ст.87 Бюджетного кодексу України. Таємні видатки з Державного бюджету. Формування резервного фонду у видатках Державного бюджету.

Видатки місцевих бюджетів: суспільне призначення та особливості формульних розрахунків. Видатки, що здійснюються з місцевих бюджетів та враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. Видатки місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. Бюджет розвитку місцевих бюджетів. Динаміка видатків місцевих бюджетів., позики з бюджету державним підприємствам, державні дотації, державне фінансування інвестицій. Методи бюджетного фінансування: метод єдиного казначейського рахунку, метод перерахування бюджетних коштів з поточних рахунків місцевих бюджетів на рахунки головних розпорядників коштів.

Кошторис доходів і видатків бюджетної установи: склад статей та особливості формування. Поняття кошторису. Показники щодо визначення обсягів фінансування за кошторисом. Оперативно – сітьові показники (виробничі, загальні). Норми витрат в розрахунку на кількісний показник. Види кошторисів. Індивідуальний кошторис. Зведений кошторис. Загальний кошторис.

Виконання зведеного бюджету України за видатками. Динаміка фактичного виконання видатків зведеного, Державного та місцевих бюджетів у співставленні з плановими показниками, затвердженими Законом України “Про Державний бюджет України” на відповідний рік.

Рекомендовані джерела: 7,23-25,29,45,55,59,62,66,73-75,79,80-83,86,87,96, 99, 100, 102, 104, 106, 110, 111, 113, 114, 120, 122.

Тема 7. МІЖБЮДЖЕТНІ ВІДНОСИНИ В СИСТЕМІ БЮДЖЕТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЗБАЛАНСУВАННЯ БЮДЖЕТІВ

Бюджетний дефіцит та профіцит – як інструмент збалансування державного бюджету. Дефіцит бюджету: суть причини та наслідки. Джерела фінансування дефіциту бюджету. Зовнішні джерела. Внутрішні джерела. Профіцит бюджету: поняття та призначення.

Дефіцит Державного бюджету, Автономної Республіки Крим та міських бюджетів та джерела їх покриття. Державні внутрішні та зовнішні запозичення. Внутрішні та зовнішні запозичення органів влади АР Крим. Внутрішні та зовнішні запозичення органів місцевого самоврядування.

Здійснення запозичень до Державного бюджету, бюджету АР Крим та міських бюджетів. Право на здійснення запозичень до місцевих бюджетів. Гарантії щодо виконання бюджетних зобов'язань.

Формування показника дефіциту бюджету в системі бюджетного планування. Зведений баланс фінансових ресурсів. Програма економічного і соціального розвитку України на відповідний рік. Постанова Верховної Ради України "Про основні напрямки бюджетної політики на наступний бюджетний період". Закон України "Про Державний бюджет України на відповідний бюджетний рік"

Міжбюджетні відносини – сутність та мета регулювання. Поняття та мета регулювання міжбюджетних відносин. Види видатків на здійснення повноважень, джерела та відповідальність за їх здійснення.

Критерії розмежування видатків між місцевими бюджетами. Види видатків за принципом субсидіарності та повноти надання послуги з наближенням її до безпосереднього споживача. Передача державою права на здійснення видатків.

Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості як базовий показник щодо визначення розподілу міжбюджетних трансфертів. Розрахунок фінансового нормативу бюджетної забезпеченості. Корируючі коефіцієнти фінансових нормативів бюджетної забезпеченості.

Види міжбюджетних трансфертів. Міжбюджетні трансферти, що надаються з Державного бюджету місцевим бюджетам. Дотації вирівнювання. Дотація вирівнювання бюджету Автономної Республіки Крим та обласним бюджетам. Субвенції. Субвенція з Державного бюджету України місцевим бюджетам на здійснення програм соціального захисту. Субвенції з Державного бюджету України на виконання інвестиційних проектів. Кошти, що передаються до Державного бюджету України з місцевих бюджетів. Кошти, що передаються до місцевих бюджетів з інших місцевих бюджетів. Порядок надання міжбюджетних трансфертів з державного бюджету.

Міжбюджетні трансферти між місцевими бюджетами. Субвенція на компенсацію втрат доходів бюджетів місцевого самоврядування на виконання власних повноважень внаслідок наданих державою податкових пільг. Субвенції на утримання об'єктів спільного користування чи ліквідацію негативних наслідків діяльності об'єктів спільного користування. Субвенції на виконання власних повноважень територіальних громад сіл, селищ, міст та їх об'єднань. Субвенції на виконання інвестиційних проектів з місцевих бюджетів.

Рекомендовані джерела: 1, 7, 28, 40, 43, 44, 54, 61, 68, 69, 70, 73, 81-83, 86-88, 94, 101, 104-106, 112, 125.

4.2.2. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 5. Система доходів бюджету

Семінарське заняття

ПЛАН

1. Зміст та характеристика доходів бюджету. Структура доходів Державного бюджету України
2. Методи та джерела формування доходів бюджету.
3. Фактори, що впливають на формування доходів бюджету в сучасних умовах.

4. Формування кошика доходів місцевих бюджетів відповідно до бюджетного законодавства.

5. Цільові фонди в системі доходів бюджету.

6. Виконання зведеного бюджету України за доходами.

Тема 6. Система видатків бюджету

Семінарське заняття

ПЛАН

1. Видатки бюджету: економічна суть, склад та структура.

2. Захищені статті в системі видатків бюджету: склад та практика застосування.

3. Видатки Державного бюджету.

4. Видатки місцевих бюджетів: суспільне призначення та особливості формульних розрахунків.

5. Бюджетне фінансування: форми і принципи.

6. Кошторис доходів і видатків бюджетної установи: склад статей та особливості формування.

7. Виконання зведеного бюджету України за видатками.

Тема 5. Міжбюджетні відносини в системі бюджетного регулювання та збалансування бюджетів

Семінарське заняття

ПЛАН

1. Бюджетний дефіцит та профіцит - показники, що визначають збалансованість бюджету.

2. Дефіцит Державного бюджету, Автономної Республіки Крим та міських бюджетів та джерела їх покриття.

3. Здійснення запозичень до Державного бюджету, бюджету АР Крим та міських бюджетів.

4. Формування показника дефіциту бюджету в системі бюджетного планування.

5. Міжбюджетні відносини – сутність та мета регулювання.

6. Критерії розмежуванні видатків між місцевими бюджетами.

7. Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості як базовий показник щодо визначення розподілу міжбюджетних трансфертів.

8. Види міжбюджетних трансфертів. Міжбюджетні трансферти, що надаються з Державного бюджету місцевим бюджетам.

9. Міжбюджетні трансферти між місцевими бюджетами.

4.2.3 ТЕМАТИКИ НАУКОВИХ ЕСЕ

1. Формування доходів Державного бюджету України.

2. Доходи бюджету: структура та фактори, що впливають на їх формування.

3. Місцеві бюджети: склад та особливості формування.

4. Особливості реформування міжбюджетних відносин в Україні.

5. Місцеві бюджети та міжбюджетні відносини в контексті Бюджетного кодексу України.

6. Науково-правові засади формування кошика доходів місцевого бюджету.

7. Міжбюджетні відносини в системі міжбюджетного регулювання.

8. Міжбюджетні трансферти та їх роль у формуванні доходів місцевих бюджетів.
9. Бюджетне регулювання економіки регіонів.
10. Управління державним боргом України в сучасних економічних умовах.
11. Особливості державного соціального страхування та напрями його удосконалення.
12. Управління бюджетним дефіцитом в сучасних економічних умовах.
13. Удосконалення оподаткування малого та середнього бізнесу.
14. Фінансовий аспект розвитку малого та середнього бізнесу в Україні.
15. Проблеми збалансованості зведеного бюджету України.
16. Державні фінанси як суб'єкт управління в умовах переходу до ринкових відносин.
17. Сучасна бюджетна політика щодо формування джерел фінансування дефіциту бюджету.
18. Моделювання доходів і видатків зведеного бюджету України.
19. Неподаткові надходження в системі доходів бюджету: склад на напрями розвитку.
20. Проблеми та напрями щодо формування власних доходів місцевих бюджетів.

4.3. МОДУЛЬ 3.

4.3.1. ЗМІСТ ТЕМ ТА ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ, ЩО РЕКОМЕНДУЮТЬСЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 8. ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ НА ЕКОНОМІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВИ ТА НАУКУ

Бюджетні інвестиції: суть, економічні характеристики та роль в реалізації завдань інвестиційної політики держави. Інвестиційна та іноваційна модель розвитку економіки України. Інвестиції: економічний зміст та основні види. Динаміка показників інвестиційної діяльності за джерелами фінансування. Державні капітальні вкладення. Фактори, що впливають на розвиток вітчизняного та іноземного інвестування в економіку України.

Склад видатків на розвиток економіки та форми їх фінансування. Видатки на розвиток економіки: суть та структура за функціональною та економічною класифікацією. Капітальні вкладення: технологічна і відтворювальна структура. Операційні витрати: склад та відображення у бюджеті розвитку. Види державної підтримки державних підприємств. Державна підтримка вугледобувних підприємств та підприємств АПК. Форми фінансування видатків на розвиток економіки: державні цільові програми; бюджетні дотації. Динаміка видатків бюджету на розвиток економіки.

Склад видатків на науку та джерела і особливості їх фінансування в сучасних економічних умовах. Видатки бюджету на фінансування фундаментальних та прикладних досліджень. Способи бюджетного фінансування науки. Особливості положень Закону України “Про наукову і науково – технічну діяльність” щодо фінансування науки та їх реалізація в Законах України “Про Державний бюджет України”. Динаміка видатків бюджету на науку.

Видатки на розвиток комунальної власності та місцевої інфраструктури. Комунальна власність: економічний зміст та показники розвитку в Україні. Правові

основи передачі державної форми власності у комунальну. Фінансові методи підтримки комунальної власності та місцевої інфраструктури.

Державна фінансова підтримка малого бізнесу в сучасних економічних умовах. Правові засади державної підтримки розвитку малого підприємництва в Україні. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва за єдиним податком. Державна підтримка інфраструктури малого підприємництва. Сфери розвитку малого підприємництва в Україні.

Рекомендовані джерела: 21, 22, 29, 30-36, 45-48, 50-52, 60, 83, 99, 113, 117.

Тема 9. ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ НА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ І СОЦІАЛЬНУ СФЕРУ

Соціальна політика України, суть та основні напрямки. Правові основи сучасної соціальної політики України.

Система соціальних гарантій України згідно з чинним законодавством України. Необхідність, суть і види соціального захисту населення.

Суть соціальних гарантій в контексті Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії». Соціальний захист, соціальне забезпечення. Соціальний захист як вид соціальних гарантій. Соціальне забезпечення і соціальне страхування в системі соціального захисту населення. Програмно-цільовий метод планування видатків бюджету на соціальний захист.

Система пенсійного забезпечення та основні напрямки пенсійної реформи в Україні.

Джерела формування та напрямки використання Пенсійного фонду. Види пенсій: а/ трудові; за віком; за інвалідністю; у разі втрати годувальника; за вислугу років; б/ соціальні пенсії. Солідарна та накопичувальна система формування коштів пенсійного фонду. Види та ставки нарахувань на фонд заробітної плати юридичних та фізичних осіб. Додаткові збори на виплату пенсій з бюджету. Напрямки використання Пенсійного фонду в сучасних умовах.

Необхідність проведення пенсійної реформи в Україні. Правові та економічні засади формування солідарного та накопичувальних фондів в системі пенсійного забезпечення громадян. Основні положення пенсійного законодавства щодо напрямків пенсійного реформування в Україні

Система соціального страхування в Україні: види страхових фондів, особливості їх формування та напрямки використання.

Фонд соціального страхування по тимчасовій втраті працездатності. Фонд соціального страхування на випадок безробіття. Фонд соціального страхування від нещасних випадків та професійних захворювань.

Форми і методи фінансування соціальної сфери.

Кошторисне фінансування закладів соціальної сфери. Державні соціальні програми як форма фінансування соціальної сфери. Нормативний метод в системі фінансування соціальної сфери: узагальненні та постатейні нормативи. Нормативи: за методом обчислення; за характером використання; факультативні. Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості. Метод коефіцієнтів в розрахунках витрат на соціальну сферу. Корежуючі коефіцієнти фінансових нормативів бюджетної забезпеченості. Програмно-цільовий метод у фінансовому забезпеченні соціальної сфери.

Видатки бюджетів на освіту та підготовку кадрів.

Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості одного учня загальноосвітньої школи. Розрахунок показника обсягу видатків бюджету області, району на освіту. Застосування коефіцієнтів приведення кількості учнів щодо учнів спеціальних шкіл-інтернатів. Врахування видатків на підготовку робітничих кадрів та фахівців з вищою освітою у вищих навчальних закладах при розрахунку видатків на освіту. Кошторисне фінансування закладів освіти. Динаміка видатків бюджету на освіту.

Видатки бюджетів на охорону здоров'я.

Розрахунок показника обсягу видатків бюджету області, району на охорону здоров'я: фінансовий норматив бюджетної забезпеченості на охорону здоров'я; коефіцієнти коригування; чисельність наявного населення. Кошторисне фінансування закладів охорони здоров'я. Динаміка видатків бюджету на охорону здоров'я.

Видатки бюджетів на культуру та мистецтво, а також на фізичну культуру і спорт.

Розрахунок показника обсягу видатків бюджету області, району на культуру та мистецтво: фінансовий норматив бюджетної забезпеченості видатків на культуру і мистецтво на одного жителя регіону; чисельність наявного населення регіону.

Розрахунок показника обсягу видатків бюджету області, району на фізичну культуру і спорт: фінансовий норматив бюджетної забезпеченості видатків на фізичну культуру і спорт; чисельність наявного населення регіону. Розрахунок показника обсягу нерозподіленого резерву коштів бюджету регіону.

Динаміка видатків бюджету на культуру та мистецтво, фізичну культуру і спорт.

Рекомендовані джерела: 1, 2, 5, 6, 7, 11, 30-36, 113, 114.

Тема 10. ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ НА ОБОРОНУ ТА УПРАВЛІННЯ

Видатки бюджету на управління: структура та динаміка.

Основні види видатків на управління згідно з бюджетною класифікацією. Розрахунок показника обсягу видатків бюджету області, району на управління, виходячи з фінансового нормативу бюджетної забезпеченості на утримання органів управління відповідного рівня та чисельності працівників управління.

Динаміка видатків бюджету на державне управління. Фінансування органів державного управління в умовах адміністративної реформи.

Видатки бюджету на судову владу в умовах реформування судової системи.

Склад видатків на судову владу та їх структура. Структура видатків на судову владу у ВВП та динаміка розвитку таких видатків в умовах реформування судової влади в Україні.

Видатки на національну оборону та правоохоронну діяльність.

Політичні та економічні аспекти видатків на оборону. Воєнна доктрина України і її вплив на рівень видатків на оборону. Склад видатків на оборону, порядок їх планування і фінансування. Кошторис на фінансування видатків на оборону. Динаміка видатків бюджету на оборону в Україні. Видатки на правоохоронні органи: склад, структура у ВВП та динаміка. Кошторисне фінансування видатків на правоохоронну діяльність.

Рекомендовані джерела: 1, 7, 30-36, 50-52, 59, 111.

Тема 11. ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ НА ОБСЛУГОВУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ

Державний кредит: економічний зміст та місце в системі державних фінансів.

Поняття державного кредиту. Державний кредит як ланка державних фінансів. Право на здійснення державою внутрішніх та зовнішніх запозичень. Державні позики як форма державного кредиту. Види державних позик. Види державних боргових зобов'язань. Гарантії щодо виконання боргових зобов'язань держави.

Державний борг: суть та особливості формування.

Поняття державного боргу. Взаємозв'язок державного боргу та державного дефіциту. Право на здійснення запозичень. Гарантії щодо виконання боргових зобов'язань.

Показники, що характеризують стан та сплату державного боргу. Бюджетна класифікація боргу. Граничний обсяг державного внутрішнього і зовнішнього боргів України.

Особливості формування внутрішнього державного боргу в Україні.

Стан внутрішнього державного боргу в Україні. Етапи формування внутрішнього державного боргу. Внутрішній державний борг в частині ОВДП. Динаміка внутрішнього державного боргу в Україні.

Зовнішній державний борг України. Особливості формування та напрямки використання зовнішніх запозичень. Країни та організації позичальники коштів. Динаміка зовнішнього боргу України.

Рекомендовані джерела: 1,7, 73-75, 86, 102, 129.

4.3.2. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 8. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку

Семінарське заняття

ПЛАН

1. Бюджетні інвестиції: суть, економічні характеристики та роль в реалізації завдань інвестиційної політики держави.
2. Склад видатків на розвиток економіки та форми їх фінансування.
3. Склад видатків на науку та джерела і особливості їх фінансування в сучасних економічних умовах.
4. Видатки на розвиток комунальної власності та місцевої інфраструктури.
5. Державна фінансова підтримка малого бізнесу в сучасних економічних умовах..

Тема 9. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу

Семінарське заняття

ПЛАН

1. Соціальна політика України, суть та основні напрямки.
2. Система соціальних гарантій України згідно з чинним законодавством України. Необхідність, суть і види соціального захисту населення.
3. Система пенсійного забезпечення та основні напрямки пенсійної реформи в Україні.
4. Система соціального страхування в Україні: види страхових фондів, особливості їх формування та напрямки використання.
5. Форми і методи фінансування соціальної сфери.
6. Видатки бюджетів на освіту та підготовку кадрів.

7. Видатки бюджетів на охорону здоров'я.
8. Видатки бюджетів на культуру та мистецтво, а також на фізичну культуру і спорт.

Тема 10. Видатки бюджету на оборону та управління.

Семінарське заняття

ПЛАН

1. Видатки бюджету на управління: структура та динаміка.
2. Видатки бюджету на судову владу в умовах реформування судової системи.
3. Видатки на національну оборону та правоохоронну діяльність.

Тема 11. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу

Семінарське заняття

ПЛАН

1. Державний кредит: економічний зміст та місце в системі державних фінансів.
2. Державний борг: суть та особливості формування.
3. Показники, що характеризують стан та сплату державного боргу.
4. Особливості формування внутрішнього та зовнішнього державного боргу в Україні.

4.3.3. ТЕМАТИКА НАУКОВИХ ЕСЕ

1. Програмно-цільове планування бюджетних видатків на соціальну сферу.
2. Особливості формування державного боргу України.
3. Фінансові аспекти реалізації державної інноваційної політики в Україні.
4. Іноземне інвестування в умовах інтеграції України в світову економіку.
5. Фінансово-бюджетний механізм інноваційної моделі розвитку економіки.
6. Еволюція фінансового забезпечення охорони здоров'я в Україні.
7. Сучасний механізм фінансування охорони здоров'я та напрямки його удосконалення.
8. Механізм бюджетного фінансування науки: проблеми та напрями їх вирішення.
9. Механізм фінансування закладів освіти та напрями його удосконалення
10. Видатки бюджету на управління: стан та перспективи розвитку.
11. Видатки бюджету на судову владу в умовах судової реформи.
12. Основні напрями реформування видатків бюджету.
13. Бюджетний механізм та проблеми збалансованості бюджетів.
14. Науково-правові основи формування видатків на національну оборону.
15. Проблеми та перспективи формування державного боргу в Україні.
16. Форми та методи управління бюджетною системою.
17. Науково-правові засади казначейського обслуговування бюджетів.
18. Система пенсійного забезпечення та напрямки її реформування.
19. Проблеми бюджетного фінансування наукових досліджень в Україні
20. Оцінка адекватності соціальних видатків бюджету соціальним стандартам України.

4.3.4. ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ДО МОДУЛЮ 2, 3.

Тест 1. Видатки бюджету класифікують за такими видами як:

- 1) економічна;
- 2) правова;
- 3) відомча;
- 4) програмна;

Тест 2. Видатки бюджету за формами бюджетного фінансування включають ...

- 1) проектне та кошторисне фінансування;
- 2) бюджетні кредити та бюджетні трансферти;
- 3) проектне і кошторисне фінансування, бюджетні трансферти;
- 4) бюджетні кредити, бюджетні трансферти, проектне і кошторисне фінансування.

Тест 3. За суспільним призначенням видатки бюджету відображають такі функції держави ...

- 1) виробничу і невиробничу;
- 2) економічну, соціальну, управлінську;
- 3) обслуговування державного боргу, економічну, соціальну, управлінську, оборонну;
- 4) соціальну, управлінську, економічну, оборонну.

Тест 4. Поточні видатки – це ...

- 1) видатки бюджету на фінансування бюджетних установ та заходів соціального захисту населення;
- 2) видатки бюджетів на фінансування інвестиційної діяльності;
- 3) між бюджетні трансферти;
- 4) видатки на обслуговування державного боргу.

Тест 5. Кошторис – це ...

- 1) бюджетні асигнування, розділені поквартально і постатейно;
- 2) документ, в якому затверджується обсяг бюджетних асигнувань за постатейним і поквартальним розподілом на загальний і спеціальний фонди;
- 3) плановий документ з переліком бажаних виплат і можливих надходжень певної бюджетної установи, їх постатейний і поквартальний розподіли.
- 4) документ для збалансування доходів і видатків бюджетної установи.

Тест 6. Які існують види кошторисів?

- 1) Поточний, капітальний, зведений, загальний.
- 2) Особовий, загальний, поквартальний.
- 3) Індивідуальний, зведений, загальний.
- 4) Постатейний та поквартальний.

Тест 7. Обсяги фінансування кошторису визначаються:

- 1) загальними потребами бюджетної установи та її доходами;
- 2) оперативно-сітовими показниками та нормативами видатків;
- 3) кількістю одиниць та штатним розписом;
- 4) фізіологічними потребами і статистичними спостереженнями.

Тест 8. Які показники покладені в основу складання кошторису видатків лікарень:

- 1) рівень захворюваності в районі;
- 2) число лікарських посад;
- 3) кількість ліжок і ліжкоднів;
- 4) структура штатного персоналу.

Тест 9. Бюджети розвитку місцевих бюджетів формуються з метою

- 1) фінансування соціальної сфери;
- 2) погашення основної суми боргу АР Крим та органів місцевого самоврядування;
- 3) здійснення капіталовкладень;
- 4) здійснення внесків органів влади АР Крим та Органів місцевого самоврядування у статутні фонди суб'єктів підприємницької діяльності.

Тест 10. Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості визначається в розрахунку

- 1) на кожного споживача окремого виду соціальних послуг;
- 2) на кожного споживача послуг соціальної сфери;
- 3) на окремі категорії споживачів послуг соціальної сфери;
- 4) на кожного споживача окремого виду соціальних послуг в окремому регіоні.

Тест 11. Індeksi відносної податкоспроможності відповідних бюджетів ...

- 1) можуть змінюватися кожного року;
- 2) не можуть змінюватися і переглядатися частіше, ніж раз за 3 роки;
- 3) можуть змінюватися, але не можуть переглядатися частіше, ніж раз за 3 роки;
- 4) можуть змінюватися і переглядатися щороку.

Тест 12. Індекс відносної податкоспроможності адміністративно-територіальної одиниці це показник, що характеризує:

- 1) рівень забезпечення всіма податковими надходженнями до окремого місцевого бюджету у розрахунку на одного мешканця України;
- 2) рівень забезпечення кошика доходів місцевого бюджету в розрахунку на одного мешканця відповідної території у порівнянні з аналогічним середнім показником в Україні;
- 3) рівень забезпечення надходженнями місцевого бюджету закріплених податків в розрахунку на одного мешканця відповідної території у відповідності з аналогічним середнім показником в Україні;
- 4) рівень забезпечення кошика доходів місцевого бюджету в розрахунку на одного мешканця відповідної території у порівнянні з аналогічним середнім показником у Києві.

Тест 13. Дотація вирівнювання це

- 1) профіцит бюджету;
- 2) показник збалансування бюджету;
- 3) міжбюджетний трансферт;
- 4) бюджетне асигнування.

Тест 14. Дотація вирівнювання визначається як різниця між ..

- 1) обсягом прогнозованих доходів та обсягом прогнозованих видатків місцевого бюджету;
- 2) обсягом прогнозованих видатків та прогнозованих доходів Державного бюджету України;
- 3) обсягом прогнозованих видатків і обсягом прогнозованих доходів місцевого бюджету;

4) обсягом прогнозованих видатків та обсягом прогнозованого кошика доходів місцевого бюджету.

Тест 15. Кошик доходів місцевих бюджетів це ...

- 1) сума коштів доходної частини місцевого бюджету
- 2) податкові надходження у структурі доходів місцевого бюджету.....
- 3) доходи підприємств комунальної власності в системі доходів місцевих бюджетів.....
- 4) податки і збори, що закріплені Бюджетним кодексом України на постійній основі за бюджетами місцевого самоврядування та враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів..... .

Тест 16. Корируючі коефіцієнти застосовуються з метою коригування

- 1) фінансового нормативу бюджетної забезпеченості;
- 2) індексу відносної податкоспроможності;
- 3) кошика доходів місцевого бюджету;
- 4) дотації вирівнювання.

Тест 17. Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості це показник, що застосовується для визначення

- 1) видатків місцевих бюджетів;
- 2) розподілу міжбюджетних трансфертів;
- 3) доходів місцевих бюджетів;
- 4) дотацій вирівнювання.

Тест 18. Відносна величина витрат на обслуговування державного боргу вимірюється:

- 1) відношенням суми процентних виплат за боргом до обсягу ВВП;
- 2) відношенням суми процентних виплат за боргом до видатків бюджету;
- 3) граничною величиною державного боргу у Державному бюджеті на відповідний бюджетний період;
- 4) відношенням розміру державного боргу до ВВП;

Тест 19. Реальною проблемою зовнішнього державного боргу є:

- 1) збільшення сукупних державних витрат;
- 2) перерозподіл національного багатства між членами суспільства;
- 3) відтік частини валового внутрішнього продукту за межі країни;
- 4) перенесення тягаря розрахунків за боргові зобов'язання країни на наступні покоління.

Тест 20. "Ефект витіснення" це:

- 1) зменшення обсягів заощаджень резидентів на інвестиційну діяльність;
- 2) зменшення фінансових ресурсів держави на покриття заборгованості перед резидентами;
- 3) зменшення обсягів фінансування бюджету на розвиток економіки;
- 4) зменшення видатків бюджетів на соціальну сферу.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ГРУПОВОЇ ТВОРЧОЇ РОБОТИ

Виконання групової творчої роботи має за мету **розкриття творчого потенціалу студентів** на основі розв'язання ситуативної вправи щодо формування доходів та видатків бюджету, його збалансування відповідно до розроблених викладачем макроекономічних показників розвитку економіки та згідно принципів, критеріїв та напрямів сучасної бюджетної політики держави.. Кількість ситуативних вправ відповідає кількості навчальних груп; конкретні ситуації оновлюються щорічно і доводяться викладачем до студентів на початку семестру. Оптимальна кількість учасників творчої групи – 5-6 осіб, тобто в межах однієї академічної групи створюється 5-6 творчих груп. Принцип формування групи – **за списком в алфавітному порядку**, що забезпечує її спонтанне формування і запобігає створенню “сильних” і “слабих” груп. Студенти однієї академічної групи, розподілені на творчі групи, виконують роботу на єдину для всіх тему, що, з одного боку, створює атмосферу здорової конкуренції, а з іншого, - допомагає викладачу порівняти та диференціювати результати, досягнуті кожною з груп. Після затвердження списків учасників творчих груп на початку семестру, кожна з них починає працювати **самостійно**, обираючи будь-які форми, методи, календарний графік роботи тощо. На групових засіданнях, кількість яких визначається також студентами, приймаються всі необхідні рішення: призначення виконавчого керівника групи, розподіл обов'язків, послідовність виконання комплексу робіт і таке інше. Одна група може обрати для себе принцип функціонального розподілу обов'язків (складання плану, збір матеріалів, аналіз даних тощо), друга – працювати за науково-практичними напрямками дослідження. В процесі роботи над розв'язанням ситуативної вправи бажано знайти відповіді на дискусійні питання бюджетного регулювання, зокрема таких:

- Чи відповідає сучасний рівень розподілу ВВП через доходи бюджету основним критеріям і завданням бюджетної політики;
- Чи ефективною є сучасна бюджетна система України
- Чи раціональною є структура доходів бюджетів в контексті джерел їх формування;
- Які напрями впливу на доходи бюджету забезпечить прийняття Податкового кодексу України
- Наскільки дієвими є принципи побудови бюджетної системи при формуванні збалансованого бюджету України;
- Які джерела фінансування дефіциту бюджету є найбільш виправданими в сучасних умовах;
- Які напрями та перспективи удосконалення міжбюджетних відносин в контексті реформування бюджетної системи.

Групова творча робота оформлюється як окреме наукове дослідження обсягом не менш 5 аркушів (шрифт, кількість знаків тощо як в наукових есе, див.п.3.2. плану). Результати дослідження доповідаються на останньому семінарі академічної групи. Після доповідей представників груп, відповідей на запитання та захисту результатів дослідження викладач оголошує оцінку, що є однаковою для всіх членів кожної окремої творчої групи. Це є завершальний етап вивчення курсу, і - остання складова комплексної оцінки кожного студента.

ПІДРАХУНОК РЕЙТИНГУ

За результатами всіх складових здійснюється підрахунок рейтингу кожного студента у відомості встановленої форми (таблиця 3), що є підставою для визначення кваліфікаційної оцінки за курсом Бюджетна система без складання іспиту. За власним бажанням студент може поліпшити цю оцінку при складанні іспиту. Іспит проводиться у письмовій формі. Тестові завдання та задачі, які включаються до білета, мають охоплювати теми всіх змістовних модулів. Завдання по білетах має формуватися виходячи з 100 бальної оцінки, в якій правильна відповідь за тестом складає 5 балів, за правильне розв'язання задачі 10 балів. Тобто завдання по білету може включати 2 задачі (2 x 10) та 16 тестів (16 x 5), що в сумі буде дорівнювати 100 балам. Час на складання іспиту визначається за регламентом: 1 хвилина на тест і 5 хвилин на задачу плюс 5 додаткових резервних хвилин.

Оцінка за іспит за 100 бальною шкалою конвертується в нормовану кількість балів за табл. 2 і проставляється в екзаменаційну відомість, де з урахуванням рейтингової нормованої оцінки за роботу у семестрі здійснюється остаточний підрахунок індивідуальних результатів студента за дисципліною Бюджетна система і робиться відповідний запис в його залікову книжку.

Таблиця 3

Розподіл балів при рейтинговій системі оцінювання знань студентів

Модулі	Модуль 1. Сутність бюджету та побудова бюджетної системи України								Модуль 2. Бюджетне регулювання в системі доходів і видатків зведеного бюджету								Модуль 3. Цільові видатки бюджету								Сума балів	Підсумковий контроль (залік)			
Кількість балів за модуль									Модульний									Модульний									Модульний	100	100
Змістові модулі	ТМ 1	ТМ2		ТМ 3		ТМ 4		ТМ 5		ТМ 6		ТМ 7		ТМ 8		ТМ 9	ТМ 10		ТМ 10		ТМ 11								
Кількість балів за змістові модулі та модульний контроль																													
Кількість балів за видами роботи	л 1	пз 1	л 1	пз 1	л1	пз 1	л 1	пз 1	л 1	пз 1	л1	пз 1	л 1	пз 1	л 1	пз 1	л 1	пз 1	л 1	пз 1	л 1	пз 1							
З них:: Відвідування																													
Активність на практичних заняттях																													
Виконання срс (наукові есе)																													
Наукова робота (групова творча робота)																													

5. ОСОБЛИВОСТІ РЕГЛАМЕНТУ ВИКЛАДАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Лекції для студентів-заочників проводиться за загально академічними правилами відповідно до планів та графіків екзаменаційних сесій. Поряд із загальними вимогами щодо якості фахової підготовки студентів, однаковими для всіх форм навчання, специфіка викладання курсу для студентів-заочників обумовлює наступну організацію навчального процесу і кінцеву оцінку знань за складовими: 1) **відвідування лекцій** під час сесій – максимально 10 балів (конкретна величина розраховується за методикою, викладеною у пункті 3.2 для студентів денної форми навчання); 2) **виконання контрольної роботи у формі тестових завдань по трьох модулях**. При підготовці до написання тестових завдань слід, перед усім, ознайомитися з матеріалом по визначеній темі, викладеним в підручниках, навчальних посібниках, монографіях та інших наукових фахових виданнях.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

1. Значення контрольної роботи в навчальному процесі.

Студенти заочної форми навчання виконують письмову роботу з дисципліни "Бюджетна система". Робота є формою поглиблення знань з предмету та контролю за самостійним вивченням курсу у міжсесійний період.

Під час її виконання студенти набувають навичок роботи з навчально-методичною літературою, державними програмними документами, Бюджетним кодексом України та іншими законодавчими актами, що регулюють бюджетні відносини в Україні статистичними та іншими фактичними матеріалами та вміння застосовувати отримані знання для розв'язування конкретних проблемних ситуацій.

2. Основні вимоги до контрольної роботи.

Контрольна робота містить:

I. Тести

II Практичне завдання

III. Ситуаційне завдання

В тестових завданнях потрібно вибрати одну або декілька правильних відповідей.

Розв'язок практичного та ситуаційного завдань необхідно супроводжувати ґрунтовними теоретичними поясненнями.

Контрольну роботу слід виконати у друкованому вигляді і подати на перевірку у строк, встановлений навчальним графіком.

На титульному аркуші контрольної роботи вказати з якої дисципліни виконано роботу, прізвище, ім'я по-батькові студента, форму навчання (заочна), курс, групу. У кінці роботи студенту необхідно дати перелік використаної літератури, поставити дату та свій підпис.

На заліку з контрольної роботи, який проходить у формі співбесіди, студент повинен вміти:

- самостійно розв'язати аналогічні ситуаційні завдання;
- відповісти на питання з контрольної роботи (визначення категорій, аналіз фінансових показників та їх структурних співвідношень, тощо);
- проаналізувати стан бюджетів поточного року.

3. Порядок визначення контрольних завдань.

З наведених двох варіантів завдань контрольної роботи студент вибирає самостійно один за останньою цифрою номера залікової книжки: непарна цифра – перший варіант; парна - другий варіант.

I. ТЕСТИ

ДЛЯ ПЕРШОГО ВАРІАНТУ

Тест 1 Структура бюджетної система визначається як питома вага:

1. Видатків державного бюджету і видатків місцевих бюджетів у видатках зведеного бюджету;

2. Доходів державного бюджету і доходів місцевих бюджетів у доходах зведеного бюджету;

3. Видатків бюджету АР Крим у видатках місцевих бюджетів;

Тест 2 Кошторис може застосовуватись як :

1. Плановий документ, в якому встановлюється обсяг бюджетних асигнувань бюджетній установі;

2. Звітний документ про стан використання бюджетних асигнувань бюджетною установою;

3. Бюджетний запит розпорядника бюджетних коштів;

4. Фінансовий документ щодо постатейного розпису доходів та видатків бюджетної установи в бюджетному періоді.

Тест 3 Річний розпис асигнувань державного бюджету це:

1. Розпис асигнувань загального і спеціального фондів державного бюджету в розрізі головних розпорядників бюджетних коштів за економічною класифікацією;

2. Розпис асигнувань загального і спеціального фондів державного бюджету в розрізі головних розпорядників бюджетних коштів за програмною та економічною класифікацією;

3. Розпис асигнувань загального і спеціального фондів державного бюджету в розрізі головних розпорядників бюджетних коштів за функціональною класифікацією;

Тест 4 Витрати бюджету це:

1. Видатки бюджету та кошти щодо погашення основної суми державного боргу;

2. Кошти щодо погашення відсотків за користування державним боргом;

3. Фінансування органів державного управління;

4. Фінансування дефіциту бюджету;

5. Покриття податкового кредиту з ПДВ.

Тест 5 Лімітна довідка про бюджетні асигнування це документ що містить:

1. Затверджені бюджетні призначення та їх помісячний розподіл;

2. Планові показники фінансування бюджетної установи за загальним і спеціальним фондами ;

3. Затверджені показники бюджетних асигнувань головних розпорядників бюджетних коштів на півроку;

4. Затверджені показники бюджетних асигнувань головних розпорядників бюджетних коштів на рік з помісячним їх розподілом.

Тест 6 Форма лімітної довідки затверджується :

1. Мінфіном;

2. НБУ;
3. Держказначейством;
4. Міністром фінансів;
5. Кабміном.

Тест 7 План асигнувань затверджується разом з :

1. Кошторисом бюджетної установи;
2. Лімітною довідкою;
3. Бюджетним розписом;
4. Бюджетним призначенням;
5. Всі відповіді правильні;

Тест 8 Установам можуть виділятися бюджетні кошти тільки за наявності затверджених:

1. Лімітних довідок і бюджетних запитів;
2. Кошторисів і планів асигнувань;
3. Бюджетних призначень і бюджетного розпису.

ДЛЯ ДРУГОГО ВАРІАНТУ

Тест 1. Видатки бюджету класифікуються за :

1. Функціональною ознакою;
2. Одержувачами бюджетних коштів;
3. Бюджетними програмами;
4. Економічною ознакою;
5. Головними розпорядниками бюджетних коштів;
6. Бюджетними призначеннями ;
7. Всі відповіді правильні.

Тест 2 До форм бюджетного фінансування відносяться :

1. Кошторисне ;
2. Проектне ;
3. Дотування державних підприємств;
4. Надання пільгових кредитів підприємствам АПК;
5. Надання дотацій вирівнювання місцевим бюджетам;
6. Правильні 1, 2, 3 відповіді.
7. Правильні 1, 2, 3, 5 відповіді.

Тест 3. Одержувачі бюджетних коштів отримують їх :

1. Безпосередньо з відповідного бюджету;
2. Через головних розпорядників бюджетних коштів ;
3. Через розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня ;
4. Правильна 2, 3 відповіді;
5. Правильна 1 відповідь.

Тест 4. Одержувачі витрачають бюджетні кошти відповідно до :

1. Кошторису бюджетної установи;
2. Плану асигнувань;
3. Плану використання бюджетних коштів;
4. Лімітної довідки.

Тест 5. План асигнувань складається:

1. Поквартально за загальним і спеціальним фондом кошторису;
2. Помісячно за загальним і спеціальним фондом кошторису ;
3. Помісячно за загальним фондом кошторису;
4. Поквартально за загальним фондом кошторису;

Тест 6 Кошторис бюджетної установи формується за :

1. Доходами, видатками та кредитуванням за вирахуванням погашення;
2. Доходами поточними і капітальними видатками ;
3. Доходами, розподіленими і нерозподіленими видатками.

Тест 7. Для складання проекту державного бюджету використовуються такі фінансові документи:

1. Зведений баланс фінансових ресурсів держави ;
2. Баланс доходів і витрат населення ;
3. Платіжний баланс;
4. Валютний план;
5. Державна програма економічного і соціального розвитку України на кожний рік.

Тест 8. Що служить джерелом покриття бюджетного дефіциту :

1. Внутрішні запозичення ;
2. Зовнішні запозичення;
3. Емісія грошей;
4. Все разом.

II. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ**ДЛЯ ПЕРШОГО ВАРІАНТУ**

1. За даними таблиці 1 визначити рівень виконання плану видатків та структуру фактичного виконання Державного бюджету у 2009 р. за функціональною класифікацією та побудувати відповідні діаграми.

Таблиця 1

**Видатки Державного бюджету України у 2009 році
у розрізі функціональної класифікації**

Видатки згідно з функціональною класифікацією	План, млн. грн.	Факт, млн. грн.	Рівень виконання плану %	Структура, фактичного виконання, %
Загальнодержавні функції, з них:	51 760,4	24 868,2		
<i>обслуговування боргу</i>	14227,3	9 038,7		
Оборона	12 255,8	9 654,4		
Громадський порядок, безпека та судова влада	23 651,5	24 164,1		
Охорона навколишнього природного середовища	1492,2	18243		
Житлово-комунальне господарство	101,9	247,9		
Охорона здоров'я	6 7383	7 530,5		
Духовний та фізичний розвиток	2 335,8	3 216,2		
Освіта	25 153,2	23 925,1		
Соціальний захист та соціальне забезпечення, з них:	53 646,5	51 5123		
<i>соціальний захист пенсіонерів</i>	48966,6	47912,8		
Економічна діяльність, у т.ч.:	35 537,6	33 233,6		
• сільське господарство, лісове господарство та мисливство	5 811,7	6173,5		
• паливно-енергетичний комплекс	6181,9	11 884,2		

• транспорт	11 497,4	11 627,8		
• інші видатки на економічну діяльність	12 046,5	3 548,2		
Міжбюджетні трансферти	61 483,2	62 180,1		
Усього	274 156,4	242 356,7		

2. Зробити розрахунки за даними додатку Д щодо виконання видатків зведеного державного та місцевих бюджетів за 2007, 2008, 2009р.р. і побудувати відповідні діаграми.

ДЛЯ ДРУГОГО ВАРІАНТУ

1. За даними таблиці 2 визначити: рівень виконання плану та структуру видатків Державного бюджету у 2009р. за економічною класифікацією та побудувати відповідні діаграми.

Таблиця 2

Видатки Державного бюджету України за економічною класифікацією

Статті видатків	План, млн. грн.	Факт, млн. грн.	Рівень виконання, %	Структура, фактичного виконання, %
Поточні видатки	249 171,4	231991,1		
Оплата праці працівників бюджетних установ	34 584,7	34 318,5		
Нарахування на заробітну плату	10 973,4	10 863,6		
Медикаменти та перев'язувальні матеріали	2 520,5	2 498,5		
Продукти харчування	1 883,8	1 828,3		
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	3 179,1	3 105,8		
Виплата процентів (доходу) за зобов'язаннями	12 855,0	9 907,3		
Субсидії і поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям)	20 858,6	18 498,3		
Поточні трансферти органам державного управління інших рівнів	62 982,8	61811,7		
Поточні трансферти населенню	53 896,0	52 503,6		
Інші поточні видатки	45 437,6	36 655,5		
Капітальні видатки, з них:	18 208,5	10365,6		
Капітальне будівництво (придбання)	2 243,7	1 249,8		
Капітальний ремонт, реконструкція та реставрація	1 687,0	1 127,4		
Капітальні трансферти	11 287,8	5 964,6		
Нерозподілені видатки	17 284,8	-		
Усього видатків (з урахуванням міжбюджетних трансфертів)	284 664,8	242 356,7		

2. Зробити розрахунки за даними додатку Г щодо виконання витрат на погашення та обслуговування державного боргу України за 2007, 2008, 2009р.р. і побудувати відповідні діаграми.

III. СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ

ДЛЯ ПЕРШОГО ВАРІАНТУ

Завдання 1.1.

Основні стадії бюджетного процесу (пронумерувати по порядку та вказати період)

№	Етапи	Період
	складання проектів бюджетів	
	розгляд та прийняття Закону України "Про Державний бюджет України", затвердження проекту бюджету та рішень про місцеві бюджети	

	обґрунтування макропоказників	
	підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішень щодо нього	
	виконання бюджету, внесення в разі необхідності, змін до Закону України "Про Державний бюджет України"	
	визначення основних напрямків бюджетної політики на наступний бюджетний рік	

2. Дати визначення поняття "бюджетне планування" і вказати, які етапи бюджетного процесу воно охоплює.

Завдання 1.2.

Як Ви вважаєте, що повинно бути визначальним при збалансуванні бюджету – доходи чи видатки?

Яку роль, на Вашу думку, слід відводити дефіциту бюджету? Дайте пояснення поняттю "прихований дефіцит".

Завдання 1.3.

Дайте визначення поняттю "бюджетна система", охарактеризуйте її структуру, вкажіть на базовий підхід щодо її побудови.

Дайте свою оцінку сучасній бюджетній системі та бачення щодо напрямків її удосконалення.

Завдання 1.4.

Дайте своє пояснення поняттю "видатки розвитку" та вкажіть на характер зв'язку між розмірами таких видатків та обсягами надходжень від приватизації державного майна.

Чи повинні доходи від приватизації включатися до доходів бюджету?

Завдання 1.5.

Дайте обґрунтування поняттю "бюджетне фінансування" та вкажіть, які основні методи застосовуються при визначенні обсягів бюджетного фінансування.

Яку роль слід відводити трансфертам при формуванні доходів місцевих бюджетів?

Вкажіть, які основні види трансфертів застосовуються згідно з чинним законодавством?

ДЛЯ ДРУГОГО ВАРІАНТУ

Завдання 2.1

Дайте оцінку сучасного стану малого підприємництва в Україні та вкажіть основні напрямки його розвитку через систему заходів щодо державної підтримки малого бізнесу. Обґрунтуйте, на якій стадії свого розвитку мале підприємство потребує найбільшої підтримки з боку держави.

Охарактеризуйте ситуацію щодо розвитку інфраструктури малого бізнесу в Україні.

Завдання 2.2

Дайте визначення поняттю "комунальна власність", вкажіть основні складові, що входять до цієї категорії власності. Обґрунтуйте можливість застосування об'єктів комунальної власності для отримання прибутку.

Дайте визначення таких понять: "кошик доходів місцевих бюджетів", "видатки місцевих бюджетів".

Завдання 2.3

За допомогою яких критеріїв розподіляються місцеві бюджети між різними ланками бюджетної системи?

Вкажіть які види доходів є закріпленими за місцевими бюджетами.

Дайте визначення поняттю "доходи бюджету", вкажіть на особливості їх розподілу за загальним і спеціальним фондами.

Завдання 2.4

Дайте визначення поняттю "Державні фінанси" та вкажіть місце і роль зведеного бюджету. Дайте свою оцінку щодо динаміки видатків бюджету на державне управління в контексті з основними напрямками адміністративної реформи.

Дайте визначення поняттю "бюджетне прогнозування" і вкажіть, виходячи з яких законів та програмних документів держави повинні формуватися основні прогнозні показники бюджету.

Завдання 2.5

Як Ви вважаєте, чи буде застосовуватися державний кредит, якщо бюджет наступного року буде бездефіцитним? Обґрунтуйте свою відповідь. Дайте пояснення таких категорій: "державний борг" (вкажіть види), "облігація" (вкажіть види), "казначейське зобов'язання".

7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова література

1. **Бабич Л.М** Бюджетна система. Навчально-методичний посібник. К: НАУ - 2006. – 204с.
2. Бюджетний кодекс України: закон, засади, коментар / За редакцією О.В.Турчинова і Ц.Г.Огня. – К.: Парламентська вид-во, 2002. – 320 с.
3. ¹*Василик О.Д., Павлюк К.В. Бюджетна система України: Підручник. – К.:НІОС. - 2004. – 544 с.*
4. **Єрмошенко М.М., Єрохін С.А., Плужников І.О.** Засади формування бюджетної політики держави - К.: НАУ 2003.- 284 с.
5. Пасечник Ю.В., Бюджетна система України: Навчальний .посібник. - К.: Знання-Прес, 2006. - 607 с.
6. Перун З.В., Романюк О.І. та ін. Програмно-цільовий метод формування бюджету УНІСЕФ, - Київ, 2002 – 131 с.

Основна література

Законодавчі і нормативно-правові акти

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Преса України, 1997. – 80 с., остання редакція від 01.01.2006р.
2. Закон України "Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії", № 2017-III від 5 жовтня 2000р. // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2000, N 48, ст.409 із змінами та доповненнями від 24.12.2002р.
3. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" N334/94-ВР від 28.12.1994р., // Відомості Верховної Ради, 1995, №4,ст.28
4. Закон України "Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами" №2181-III від 21 грудня 2000р.
5. Закон України "Про розмір внесків на деякі види загальнообов'язкового державного соціального страхування", №2213-III від 11 січня 2001р.
6. Закон України "Про страхові тарифи на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності", № 2272-III від 22.02.2001р. //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2001, N 17, ст.80)
7. Закон України "Бюджетний кодекс України", № 2542-III від 21 червня 2001 р.
8. Закон України "Про бюджетну систему України" // Відомості Верховної ради України. – 1995. - №26. – ст.195.
9. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" N283/97-ВР// Відомості Верховної Ради, 1997, №27, ст.181//
10. Закон України "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України" // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – №25. – ст.195.
11. Закон України "Про Державний бюджет України на 2007 рік" // Відомості Верховної Ради України. – 2006.
12. Закон України "Про Державний бюджет на 1999 рік"// Урядовий кур'єр, N 16 – 17. від 28.01.99р

¹ Вся рекомендована основна література знаходиться в бібліотеці НАУ

13. Закон України "Про Державний бюджет на 2000 рік" від 17.02.2000р., N 1458-III, Відомості ВР України №14-15-16 від 21.04.2000р.
14. Закон України "Про Державний бюджет України на 2001 рік", N 2120-III, від 7 грудня 2000 року // Відомості Верховної Ради України 2001, N2-3 від 19.01.2001
15. Закон України "Про Державний бюджет України на 2003 рік" № 380-IV від 26.12.2002
16. Закон України "Про Державний бюджет України на 2004 рік", № 1344-IV від 27.11.2003
17. Закон України "Про Державний бюджет України на 2005 рік" № 2285-IV від 23 грудня 2004 року
18. Закон України "Про Державний бюджет України на 2006 рік" № 3235-IV від 20 грудня 2005 року
19. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" // Урядовий кур'єр. – 1997. – 14 червня. - № 107-108. – с.11-20., остання редакція від 13.01.2006р.
20. Закон України "Про місцеві державні адміністрації" // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - №20-21. - ст.190
21. Закон України "Про інноваційну діяльність" №40-IV від 4 липня 2002р.
22. Закон України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні" № 433- IV 2003р.
23. Наказ Міністерства фінансів України "Про запровадження нової бюджетної класифікації України" № 265 від 03.12.1997 р. із змінами та доповненнями
24. Наказ Міністерства фінансів України "Про класифікацію доходів і видатків Державного та місцевих бюджетів України", № 35 від 16.07.1992 р. із змінами та доповненнями
25. Наказ Міністерства фінансів України "Про бюджетну класифікацію та її запровадження" №604 від 27.12.2001р.
26. Наказ Міністерства фінансів України "Про затвердження документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету", №57 від 28.01.2002р. // Офіційний вісник України. – 2002. - №6 – С.203-228
27. Наказ Міністерства фінансів України " Про затвердження документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету" N 57 від 28.01.2002
28. Порядок розрахунку обсягу міжбюджетних трансфертів та нормативів відрахувань від загальнодержавних податків та зборів на 2001 рік. Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 29.12.2000 р. № 1932 // Бюджет-2001 та розвиток міжбюджетних відносин. - К.: Парламентське видавництво, 2001. – с. 105-157.
29. Постанова КМ України "Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ", №228 від 28.02.2002р.// Збірник урядових нормативних актів України, 2002. - №18 - С.4-15
30. Постанова Верховної Ради України "Про Основні напрями бюджетної політики на 2000 рік (бюджетна резолюція)"// Вісник Верховної Ради України. – 1999. – №35. – ст.304.
31. Постанова Верховної Ради України "Про Основні напрями бюджетної політики на 2001 рік (бюджетна резолюція)", №1827-III від 22 червня 2000р.// Вісник Верховної Ради України. – 2000. – №38. – ст.326.
32. Постанова Верховної Ради України "Про Основні напрями бюджетної політики на 2002 рік (бюджетна резолюція)" N 2543-III від 21 червня 2001 року
33. Постанова Верховної Ради України "Про Основні напрями бюджетної політики на 2003 рік" N32-IV від 4 липня 2002 року

34. Постанова Верховної Ради України "Про Основні напрями бюджетної політики на 2004 рік" N987-IV від 19 червня 2003 року
35. Постанова Верховної Ради України "Про Основні напрями бюджетної політики на 2005 рік" N1854-IV від 24 червня 2004 року
36. Постанова Верховної Ради України "Про Основні напрями бюджетної політики на 2006 рік" N2678-IV від 21 червня 2005 року
37. Постанова Кабінету Міністрів України "Про бюджет Пенсійного фонду на 2000 рік" N 1154 від 21 липня 2000 р. // Урядовий кур'єр №148 від 15.08.2000р.
38. Постанова Кабінету Міністрів України "Про бюджет Пенсійного фонду на 2001 рік" N 1570 від 20 жовтня 2000р. // Офіційний Вісник України, №43 від 10.11.2000р.
39. Постанова Кабінету Міністрів України "Про бюджет Пенсійного фонду на 1999 рік" N 1699 від 28 жовтня 1998р. // Урядовий кур'єр, N213-214 від 05.11.98р.
40. Постанова КМ України "Про затвердження Формули розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів (дотацій вирівнювання та коштів, що передаються до державного бюджету) між державним бюджетом та місцевими бюджетами", №1195 від 5 вересня 2001р. // Збірник поточного законодавства, нормативних актів, арбітражної та судової практики, № 39 (325), вересень 2001р.
41. Про основні напрями бюджетної політики на 2002 рік Послання Президента, Збірник поточного законодавства, нормативних актів, арбітражної та судової практики, №25(311) червень 2001р., с.15-19
42. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ" № 228 від 28 лютого 2002р.
43. Постанова Кабінету Міністрів України "Про внесення змін до Формули розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів (дотацій вирівнювання та коштів, що передаються до державного бюджету) між державним бюджетом та місцевими бюджетами" від 09.09.2003 року № 1426
44. Постанова Кабінету Міністрів України "Про внесення змін до Формули розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів (дотацій вирівнювання та коштів, що передаються до державного бюджету) між державним бюджетом та місцевими бюджетами" від 12.11.2003 року № 1761
45. Указ Президента "Про заходи щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні", №512 від 12 липня 2001 р. //
46. Указ Президента "Про Концепцію дальшого реформування оплати праці в Україні", №1375/2000 від 25 грудня 2000р. //
47. Указ Президента "Про Положення про Пенсійний фонд України", № 121/2001 від 1.03.2001р. // Офіційний Вісник України 2001,9 від 16.03.2001
48. Указ Президента "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 3 липня 2001 року "Про невідкладні заходи щодо виводу з кризового стану науково-технологічної сфери України і створення реальних умов для переходу економіки на інноваційну модель розвитку"", №640/2001 від 20 серпня 2001 р.
49. Указ Президента України "Про стратегію подолання бідності", № 637/2001 від 15 серпня 2001 р. // Урядовий кур'єр, № 149 (2076) від 18 серпня 2001 р. – С.10-11
50. Україна: поступ у XXI століття. Стратегія економічної та соціальної політики на 2000-2004 рр. Послання Президента України до Верховної Ради України 2000 року, / Урядовий кур'єр №16 від 28.01.2000р.

51. Послання Президента України до ВР України "Європейський вибір" Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 роки.
52. Послання Президента України до ВР України у 2009р. – www.niss.gov.ua

Додаткова література

53. Азаров М.Я. Формування бюджетної політики економічного зростання // Фінанси України, 2006 - №9
54. **Артус М.М., Хижа Н.М. Бюджетна система України: Навч. посіб. – К.: Вид-во Європейського університету, 2007. – 220 с.**
55. Бабич Л.М. Бюджетне планування: економічний зміст, основні етапи та напрямки щодо удосконалення // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. Вип. 18. – К., 2002. – С.12-18
56. Бабич Л.М. Економічний зміст та роль показників обґрунтувань при формуванні проекту державного бюджету // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. Вип. 16. – К., 2002. – С.1-9
57. Бабич Л.М. Науково-правові основи формування малого бізнесу в Україні// Актуальні проблеми економіки, 2002 - №8. – С.10-17
58. Бабич Л.М. Особливості бюджетного забезпечення функцій держави у контексті положень чинного законодавства// Актуальні проблеми економіки, 2003 - №5 (23). – С.17-23
59. Бабич Л.М. Особливості формування пріоритетів сучасної бюджетної політики// Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. Вип. 4. – К., 2003. – С.27-32
60. Бабич Л.М. Реформування міжбюджетних відносин в контексті положень Бюджетного кодексу України //Реформування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. Вип. 15. – К., 2001. – С.128-134
61. Бабич Л.М. Фінансові інструменти сучасної бюджетної політики / Наукові праці МАУП, Вип. 9, Київ, 2003 – С.26-29
62. Бабич Л.М., Р.П.Барсук, В.О.Білоостоцька, С.В.Давиденко, Л.В.Остапенко Формування доходної частини бюджету: методи та моделі. – К.: Нора-прінт, 1998. – 88с.
63. Бадовська С.І. Бюджетний процес в контексті Бюджетного кодексу України - К.: НАУ, 2003. - 117 с.
64. Базилевич В.Д. Державні фінанси: Навчальний посібник - К.: Атіка, 2004. - 368 с.
65. *Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: Навчальний посібник - К.: Атіка, 2002. - 368 с.*
66. Булгакова С.О., Колодій О.Т. Формування і функціонування бюджетної системи України, Монографія, за загальною редакцією Мозаракі А.А. -К.: Книга, 2003.-344с.
67. *Бюджетна система - К.: КНЕУ, 2002. - 336 с.*
68. *Бюджетна система. Вишкіл студії - К.: Таксон, 2002. - 256 с.*
69. Бюджетне законодавство України: Зб. нормат. Актів. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 416 с.
70. *Бюджетний кодекс України: Закон, засади, коментар - К.: Парламентське видавництво, 2002. - 320 с.*
71. Бюджетний менеджмент: підручник за заг.ред.В.Федосова –К.:КНЕУ, 2004 -864с.
72. Василик О.Д. Державні фінанси України: Навчальний посібник для студентів економ. спеціальностей вищих навч. закладів - К.: Вища школа, 1997. - 383 с.

73. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: Підручник - К.: ЦУЛ, 2003. - 608 с.
74. Вахненко Т.П. Державний борг України та його економічні наслідки - К.: Альтерпрес, 2000. - 152 с.
75. Гончарук А.Г. вплив бюджетної політики на розвиток національної економіки // Фінанси України, 2006 - №12
76. **Гриньова В.М. Державне регулювання економіки: Підручник. – К.: Знання, 2008. – 398 с.**
77. Демещенко Ю.О. Бюджетна система України та напрямки її розвитку- К.: НАУ, 2002. - 109 с.
78. Державний фінансовий контроль виконання бюджетних програм / Т. І. Єфименко, І. Б. Стефанюк та інші. – К.: НДФІ, 2004. – 320 с.
79. Державні фінанси в транзитивній економіці: Навчальний посібник - К.: Кондор, 2003. - 220 с.
80. Державні фінанси: Теорія і практика перехідного періоду в Центральній Європі. - К.: Основи, 1998. - 542 с.
81. **Длугопольский О.В. Теорія економіки державного сектора: Навч. посіб. – К.: Вид.дім "Професіонал", 2007. – 592 с.**
82. Дмитренко Ю.М. Бюджетна система України та шляхи її удосконалення - К.: НАУ, 2004. - 120 с.
83. Єпіфанов А.О., Сало І.В., Дьяконова І.І. Бюджет і фінансова політика України - К.: Наукова думка, 1997. - 302 с.
84. **Єрмошенко М.М., Єрохін С.А., Плужников І.О., Бабиш Л.М., Соколовська А.М., Чередніченко Ю.В. Засади формування бюджетної політики держави. Наукова монографія/ за наук.ред. М.М.Єрмошенка. - К.: НАУ, 2004. - 284 с.**
85. Запатріна І.В. Інституційні аспекти реалізації концепції «двох бюджетів» на прикладі російського досвіду // Фінанси України, 2006 - №9
86. Запатріна І.В., Лебеда Т.Б. Програмно-цільовий метод бюджетування у контексті стратегічного та середньострокового планування // Фінанси України, 2006 - №10
87. Заяць В.М. Роль платежів за землю у формуванні місцевих бюджетів // Фінанси України, 2006 - №10
88. Іванов В.М. Бюджетна система: Конспект лекцій. - К.: МАУП, 1999. - 80 с.
89. Каленський М.М. Доходи державного бюджету як дзеркало економіки держави // Фінанси України, 2006 - №9
90. **Кармін М.І. Державні фінанси України: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. – 348 с.**
91. Кириленко О.П. Удосконалення практики розроблення бюджетних резолюцій // Фінанси України, 2007 - №2
92. **Клець Л.Є. Бюджетний менеджмент – К.: ЦУЛ, 2007. – 640 с.**
93. **Ковтун О.І. Державне регулювання економіки: Курс лекцій – Львів: "Новий світ - 2000", 2007. – 340 с.**
94. **Ковтун О.І. Державне регулювання економіки: Навч. посіб. – Львів: "Новий світ - 2000", 2007. – 432 с.**
95. Копилов В.А. Проект державного бюджету на 2007 рік як складова стратегії прискореного економічного зростання // Фінанси України, 2006 - №11
96. Кравченко В. Місцеві фінанси України. - К.: НДФІ, 2000. – 488с.
97. Кравченко В. Фінанси місцевого самоврядування. - К.: НДФІ, 2001. .
98. *Кравченко В.І. Місцеві фінанси України - К.: Т-во "Знання", КОО, 1999. - 487 с.*

99. *Кравченко В.О. Бюджетна система України: стан та напрями реформування - К.: НАУ, 2001. - 102 с.*
100. Кудряшов В.П. Бюджетна резолюція: пропозиції з удосконалення // *Фінанси України*, 2006 - №12
101. Кудряшов В.П., Сіленков Б.В. Поняття бюджетної системи та її децентралізації // *Фінанси України*, 2006 - №8
102. Лук'яненко І.Г. Системне моделювання показників бюджетної системи України. Принципи та інструменти. - К.: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2004. - 542с.
103. Луніна І.О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин - К.: Наукова думка, 2006. - 432 с.
104. Луніна І.О. Державні фінанси України у перехідний період - Х.: Форт, 2000. - 296 с.
105. Лютий І. О., Дрига А. Б., Петренко М. О. Податки на споживання в економіці України. К.: "Знання", 2005. – 335 с.
106. Лютий І.О. Грошово-кредитна політика в умовах перехідної економіки: Монографія - К.: Атіка, 2000. - 240 с.
107. Лютий І.О., Демиденко Л.М., Субботович Ю.Л. Бюджетна політика і стабільність соціально-економічного розвитку України // *Фінанси України*, 2006 - №10
108. Мельник В.М., Солдатенко О.В. Податок на додану вартість у податковій системі України // *Фінанси України*, 2006 - №9
109. Міжбюджетна реформа в Україні 2001 року. Серія "Закон.Практика.Проблеми".– К.:Парламентське видавництво,2001.–232с.
110. *Новик Л.А. Бюджетна система України: стан та напрями розвитку - К.: НАУ, 2001. - 94 с.*
111. *Опарін В.М. Фінанси (загальна теорія): Навчальний посібник - К.: КНЕУ, 1999. - 164 с.*
112. Опарін В.М. Фінансова система України: (теоретико-методологічні аспекти): Монографія.- Вид. 2-ге, без змін - К.: КНЕУ, 2006. - 240 с.
113. П'ятаченко Г. О. Становлення та розвиток фінансів в Україні. 1917-2003 / Г. О. П'ятаченко, Л. В. Кухарець – К.: НДФІ, 2005. – 784 с.
114. Павлюк К.В. Видатки бюджетів на розвиток людського капіталу як чинник економічного зростання // *Фінанси України*, 2006 - №9
115. Павлюк К.В., Іголкін І.В. Досвід реформування державних фінансів у нових країнах – членах Європейського Союзу // *Фінанси України*, 2007 - №2
116. *Паламарчук О.Л. Бюджетна система України: стан та напрями реформування - К.: НАУ, 2002. - 127 с.*
117. *Панасюк Б.Я. Прогнозування та регулювання розвитку економіки - К.: Поліграфкнига РВО, 1998. - 304 с.*
118. *Пасічник Ю.В. Бюджетна система України та зарубіжних країн: Навчальний посібник - К.: Знання-Прес, 2002. - 495 с.*
119. *Пасічник Ю.В. Бюджетна система України: Навч.посіб.- К.: Знання-Прес, 2006. - 607 с.*
120. Петкова Л.О., Задувайло Л.М. Удосконалення системи міжбюджетних відносин у контексті адміністративно-територіальної реформи в Україні // *Фінанси України*, 2006 - №9
121. Полозенко Д.В. Фінансова система України і бюджетний процес: сутність та шляхи їх удосконалення // *Фінанси України*, 2006 - №11
122. Прогнозування і розробка програм: Метод посіб./В.Ф.Бесєдін та інші; За ред. В.Ф.Бесєдіна.–К.:Науковий світ,2000.–468с.
123. Розпутенко І.В. Бюджетний процес: Матеріали до лекції. - К.: УАДУ, 1997. - 60 с.

124. Семеніхін І.М., Марко І.Ю. Формування оборонного бюджету України і контроль за його використанням в умовах ринкової економіки // Фінанси України, 2006 - №9
125. Сивульський М.І Основні пріоритети бюджетного процесу // Фінанси України, 2006 - №10
126. Сімчук О.В. *Бюджетна система України: стан та напрямки реформування*- К.: НАУ, 2006. - 127 с.
127. Соколовська А.М. Податкова політика в Україні у контексті її впливу на розвиток економіки // Фінанси України, 2006 - №9
128. Соколовська А.М. Податкова система України: теорія і практика становлення. – К.:НДФІ, 2001. – 372 с.
129. Старостенко Г.Г., Булгаков Ю.В. *Бюджетна система: Навч.посіб.* - К.: ЦУЛ, 2006. - 240 с.
130. Сучасна економічна теорія і державні фінанси. Збірник праць - К.: УАДУ, 1999. - 423 с.
131. *Управление финансовой деятельностью органов местного самоуправления во Франции, Швейцарии и Великобритании. Concil of Europe. Russian version.* – 2004 -308 с.
132. **Фещенко Л.В., Проноза П.В., Кузьминчук Н.В. Бюджетная система України: Навч. посіб.** – К.: Кондор, 2008. – 440 с.
133. Фінанси. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2009 – 432с.
134. Фінанси. Підручник за загальною редакцією С.І.Юрія, В.М.Федосова – К.: Знання 2008 -611с.
- 135. Халіцький Є.П. Бюджетна система: стан та напрямки реформування** - К.: НАУ, 2003. - 111 с.
136. Чугунов І. Я. Бюджетний механізм регулювання економічного розвитку. – К.: НДФІ, 2003. – 488 с.
137. Чугунов І. Я. Теоретичні основи бюджетного регулювання: Навч. посібник. – К.: НДФІ, 2005. – 259 с.
138. *Шаблиста Л.М. Податки як засіб структурної перебудови економіки: Монографія* - К.: Інститут економ. прогнозування, 2000. - 218 с.
139. Юрій С.І., Бескид Й.М. *Бюджетна система України: Навчальний посібник*- К.: ТОВ НІОС, 2000. - 400 с.
140. Jowthorpe C. *Business Accounting and Finance: For Non-specialists.* – London: Ithomson, 2003. - 640 p.
141. Laurie J. *Management and Organisational Behaviour.* – Harlow: Person Education, 2005. – 1095 p.

Підп.до друку. 1.09.2011. Формат вид. 60x80¹/₁₆
Папір офсет. № 1. Офс. друк. Гарн. «ArialCyr»
Ум. друк. арк. 2,75. Обл.-вид. арк. 2,23.

03151, Україна, м. Київ, вул. Вінницька, 10
Телефон (044) 246-24-46; Тел/факс (044) 246-24-40
Е-mail: nam@nam.kiev.ua
Інтернет: www.nam.kiev.ua